

.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Opsamling på møde i Klimadialogforum d. 5. december 2025

Fredag den 5. december 2025 var Klimadialogforum inviteret til en drøftelse af Klimarådets arbejde og analyser. Mødet omhandlede blandt andet Klimarådets virkemiddelkatalog og indikatorsæt, som blev brugt som afsæt for drøftelser af Klimarådets anbefalinger og arbejde med implementering.

26 medlemmer fra følgende organisationer deltog i mødet: CEPOS, CONCITO, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk e-mobilitet, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Rederier, Danske Regioner, Drivkraft Danmark, FDM, FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation, Forbrugerrådet Tænk, Globalt Fokus, IDA, Klimabevægelsen, Kommunernes Landsforening, Landbrug og Fødevarer, Ledernes Hovedorganisation, Rådet for Grøn Omstilling, SYNERGI, TEKNIQ Arbejdsgiverne, Ungeklimarådet, WWF Verdensnaturfonden, Økologisk Landsforening og Finansministeriet, Klima-, Energi og Forsyningsministeriet.

Fra Klimarådet deltog Peter Møllgaard (forperson), Bente Halkier (næstforperson), Bo Jellesmark Thorsen (næstforperson) og Christina D. Tvarnø (rådsmedlem).

Indledningsvist bød Klimarådets forperson, Peter Møllgaard, velkommen og præsenterede dagens program, hvorefter programmet udfoldede sig under følgende tre punkter:

1. Klimarådets arbejde og analyser (herunder Klimarådets analyse om *Danmarks klimamål i 2035* fra november 2024)
2. Klimarådets anbefalinger og virkemiddelkatalog
3. Implementering og Klimarådets indikatorsæt

De følgende afsnit opsummerer drøftelserne.

1. Klimarådets arbejde og analyser (herunder Klimarådets analyse om *Danmarks klimamål i 2035* fra november 2024)

Klimarådets forperson indledte med at præsentere Klimarådets arbejdsprogram for 2026, med forbehold for eventuelle ændringer af Klimarådets opgaver eller rammer som følge af eventuelle justeringer af klimaloven mv. Foruden Statusrapport 2026, som forventes udgivet den 26. februar, samt diverse kommenteringer, planlægger rådet i 2026 at udgive analyser om international luftfart, folkelig opbakning og accept, samt virkemidler i den grønne trepart. Forpersonen takkede for de nyttige input til analyserne, som medlemmerne af Klimadialogforum gav på det seneste møde i september.

Forpersonen kastede derefter et blik på tidligere analyser. Da Klimarådet den seneste tid har fået mange henvendelser om sin analyse *Danmarks klimamål i 2035* fra november 2024, opsummerede forpersonen analysen med fokus på tre

emner: Ambitionsniveau i 2035 (og sammenhæng til mål i 2045 og 2050), omkostninger og samfundsmæssige hensyn. Medlemmerne havde en række bemærkninger hertil.

Et medlem spurgte, om den **sammensætning af omstillingselementer**, som findes i Klimarådets beregningseksempel i analysen, og hvor CCS fylder relativt meget, skal opfattes som et eksempel eller som en anbefaling fra rådet. Forpersonen forklarede, at sammensætningen er et eksempel, hvor der i valget er lagt vægt på blandt andet omkostningseffektivitet, og at man kan forestille sig andre sammensætninger – både inden for industri/affalds-sektoren og på tværs af øvrige sektorer - der lægger vægt på andre hensyn. Afvejningen mellem forskellige hensyn må afvejes af politikerne. Forpersonen henviste i øvrigt til nyligt fremsendt notat til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget. Medlemmet påpegede, at der er en vis risiko for, at eksempler kan læses som anbefalinger, når man udvælger nogle elementer frem for andre. Et andet medlem bemærkede, at de vurderer, at industrien med den nuværende politik kommer til at levere mindre på elektrificering end forventet, men at transportområdet til gengæld kommer til at levere mere.

Det globale område og EU, som også adresseres i analysen, blev fremhævet af flere medlemmer. Flere foreslog, at klimamål bør fastsættes med det globale område for øje - fx med fokus på både positive og negative potentialer og påvirkninger og træk på globale ressourcer. Andre bemærkede at den globale situation er i forandring. Forsyningssikkerhed, konkurrencedygtighed og forskellige kriser fylder mere, og flere medlemmer udtrykte, at der er behov for at finde synergier mellem klimapolitikken og andre områder. Det blev påpeget, at sammenhænge mellem klima og andre samfundsmæssige hensyn i dag er afspejlet i klimalovens guidende principper, og at disse måske kunne revideres og opdateres, men at Klimarådet i praksis allerede har adresseret en række hensyn, der ikke er nævnt eksplicit i klimaloven. Fx adresserede Klimarådet i analysen *Danmarks Fremtidige Arealanvendelse* vandmiljø og biodiversitet. Et medlem savnede et endnu tydeligere fokus på lækage, i lyset af at resten af EU ikke har en afgift på landbrugsområdet. Et andet medlem savnede, at Klimarådets 2035-analyse i højere grad havde adresseret samspillet mellem danske og europæiske klimamål, og at argumentet om, at det har effekt, at Danmark går forrest, er spekulativt. Det blev dog påpeget, at et af analysens kapitler netop fokuserer på spørgsmålet om danske måls merværdi i forhold til EU's mål, og at foregangslande kan påvirke de beslutninger om EU's reduktionsmål, der tages løbende. Et tredje medlem mente, at Danmark, for at kunne kalde sig et foregangsland, må sigte efter 90 procent reduktion allerede før 2040, når EU som helhed skal nå 90 procent reduktion i 2040.

Klimafremskrivningen blev også nævnt, og et medlem spurgte til Klimarådets holdning til ændrede beregningsforudsætninger i fremskrivningen. Forpersonen forklarede, at Klimarådet følger klimafremskrivningen tæt og forholder sig kritisk til den, samt at Klimarådets statusrapport med fordel kunne offentliggøres efter og ikke, som nu, kort før den årlige klimafremskrivning. Derved vil statusrapporten være baseret på nyeste data og ikke risikerer hurtig forældelse.

Flere medlemmer udtrykte, at en **varig bevilling til Klimarådet** er vigtigt for at understøtte rådets rolle som et uafhængigt ekspertorgan, og at dette bør indgå i forhandlingerne om et 2035 mål og/eller justering af klimaloven.

2. Klimarådets anbefalinger og virkemiddelkatalog

Næstforperson Bente Halkier præsenterede en brugerundersøgelse af virkemiddelkataloget og lagde derefter op til en bredere diskussion af typen af Klimarådets anbefalinger. Man kunne her skelne mellem to typer: brede, systemiske anbefalinger og mere specifikke virkemidler. De brede anbefalinger kan fx præsentere mulighedsrum med forskellige fordele og ulemper, mens konkrete tiltag fx er virkemidler som afgifter eller klimavenlig mad i offentlige køkkener.

Klimadialogforummet drøftede spørgsmålet:

Hvilke typer anbefalinger er mest relevante, og hvad kan Klimarådet gøre for at skærpe sine anbefalinger og gøre dem så relevante som muligt?

- **Typer af anbefalinger.** Nogle medlemmer fandt, at strategiske anbefalinger var mest anvendelige, mens andre fandt, at konkrete anbefalinger var mest anvendelige. Mange fandt, at begge dele eller en kombination er bedst, og at det afhænger af anbefalingernes formål og målgrupper i konkrete tilfælde. Strategiske anbefalinger giver politisk fleksibilitet, mens konkrete virkemidler er lettere for interessenter at omsætte i praksis. Der blev opsummeret, at en 'både og' tilgang er mest hensigtsmæssig.
- **Tydelighed og anvendelighed.** Medlemmerne fremhævede vigtigheden af større klarhed i, hvordan anbefalinger skal forstås. Analyser, der tydeligt beskriver fordele, ulemper og et muligt udfaldsrum, vurderes at styrke både politiske beslutninger og offentlig debat. Et centralt ønske var, at Klimarådets budskaber ikke bliver uklare i forsøget på at rumme mange hensyn. Flere pegede på behovet for klart at skelne mellem illustrative eksempler og egentlige anbefalinger.
- **Opdateringer og samfundsmæssige hensyn.** Medlemmerne kvitterede for de løbende opdateringer af virkemiddelskataloget, da både globale forhold og sektorudvikling ændrer sig hurtigt. Deltagerne lagde desuden vægt på vigtighed af at analysere klimapolitikken med udgangspunkt i de samfundsmæssige hensyn, fx ved detaljerede samfundsøkonomiske beregninger, vurderinger af erhvervsmæssige konsekvenser og forsyningssikkerhed. Sektorspecifikke analyser blev fremhævet som særligt brugbare for at sikre praktisk anvendelighed.
- **Samspil med EU og globale forhold.** Det blev efterspurgt, at Klimarådets analyser kobles tættere til EU-processer og -virkemidler og international udvikling generelt for at styrke deres aktualitet og gennemslagskraft. Der blev efterspurgt tydeligere vurderinger af virkemidler i relation til globale og forbrugsbaserede udledninger. Især indenfor emner med høj modenhed blev konkrete virkemidler fremhævet som vigtige.

3. Implementering og Klimarådets indikatorsæt

Næstforperson Bo Jellesmark Thorsen præsenterede en oversigt over og eksempler fra Klimarådets nye indikatorsæt, der skal gøre det nemmere at følge implementeringen af klimapolitikken. Han fremhævede centrale kriterier for Klimarådets arbejde med indikatorsættet, herunder blandt andet at det skal skabe merværdi i forhold til andre aktørers opgørelser samt fortsat være overskueligt. Herefter blev deltagerne inviteret til at komme med forslag til nye indikatorer. Det affødte en række drøftelser om både indhold og metode.

- **Elektrificering** blev af flere fremhævet som en relevant indikator på tværs af sektorer. Flere efterlyste indikatorer for, hvor stor en del af fx industrien og husholdningerne, der kan elektrificeres eller allerede er elektrificeret. Samtidig var der dog også en anerkendelse af, at der ikke er et entydigt svar på, hvilken indikator der vil være mest retvisende.
- **Energieffektivisering og byggeri** blev fremhævet som relevante områder at følge, hvor der er behov for opgørelser. Samtidig fandt nogle dog, at der er behov for et kritisk blik: Hvornår er energieffektivitet en valid indikator i forhold til klimamålene, og hvornår er det ikke?
- **Energiforsyning** blev fremhævet, og det blev foreslået at udvikle en indikator for blandt andet transmissionskapaciteten i elnettet og batterikapacitet.

- **Transport** blev af flere fremhævet som relevant. De nuværende indikatorer for bestanden af biltyper (el, benzin og diesel) kan med fordel suppleres af indikatorer for forbrug af el til elbiler og af brændstofforbruget til benzin- og dieselmotorer.
- **Virkemidler:** Flere deltagere pegede på, at indikatorerne i højere grad bør kobles direkte til virkemidler og konkrete politiske tiltag. Det kunne blandt andet være en indikator for brugen af teknologier i landbruget, fx metanreducerende foder. Det kunne også være en indikator for, hvordan politiske beslutninger påvirker incitamentet til grøn omstilling via fx CO₂-afgifter og kvoter (historisk og fremadrettet).
- **Forbrugerperspektivet** kunne i mange medlemmers øjne styrkes. Det blev foreslået at oprette en særskilt kategori for forbrugsbaserede udledninger, fx relateret til transport og fødevarer.
- **Ressourceforbrug** blev fremhævet som et vigtigt område. Flere pegede på, at brugen af biomasse og bioenergi bør opgøres mere detaljeret, herunder skelnen mellem forskellige generationer af brændsler. Et medlem påpegede, at 'planetære grænser' måske kunne være et godt udgangspunkt for indikatorer.
- **En stærkere international dimension** i indikatorarbejdet blev efterspurgt af flere – både ift. Danmarks eksport af grønne løsninger og bidrag til klimabistand. Der blev opfordret til at nedbryde en "osteklokke-logik" og i højere grad afspejle Danmarks rolle i det globale perspektiv.
- **Klimafremskrivningens mange data** kunne måske bruges i indikatorarbejdet, i det omfang Klimarådet ikke allerede gør det.

Afslutningsvist takkede Klimarådets forperson for gode drøftelser. Han fremhævede, at det var glædeligt, at aktører med forskellige roller og synspunkter i debatten kunne samles til konstruktive diskussioner med fokus på substans og fælles udfordringer.